

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

۱. احکام؛ نماز؛ نمازهای واجب یومیّه
۲. احکام؛ نماز؛ نماز جماعت

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: احمد المرسومی

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۱/۲۰

حکم سلام کردن به راست و چپ در پایان نماز جماعت و فرادی مانند کاری که برادران اهل سنت انجام می‌دهند، چیست؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۱/۲۳

سلام کردن در پایان نماز به طرف راست و چپ با عبارت «السلام علیکم» یا «السلام علیکم و رحمت الله» یا «السلام علیکم و رحمت الله و برکاته»، سنتی از سنت‌های پیامبر است که به تواتر از آن حضرت روایت شده^۱ و از اهل بیت آن حضرت نیز ثابت است^۲ و با این وصف، عجیب است که شیعه آن را انجام نمی‌دهد؛ خصوصاً با توجه به اینکه فقهای شیعه از دیرباز با کمی تفاوت به ثبوت آن فتوا داده‌اند؛ به این ترتیب که نمازگزار اگر منفرد یا امام جماعت باشد یک بار روی به قبله سلام می‌کند و رویش را کمی به طرف راست می‌گرداند و اگر مأموم باشد یک بار به طرف راست و یک بار به طرف چپ سلام می‌کند، مگر اینکه در طرف چپ او نمازگزاری نباشد که در این صورت، تنها به طرف راست سلام می‌کند^۳. با این وصف، شایسته است که شیعه به این سنت پیامبر و سنت خلفاء راشد و مهدی او عمل کند و آن در نظر علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی به این صورت است که نمازگزار اگر امام یا مأموم باشد، دو بار به نمازگزارانی که در طرف راست و

۱. بنگرید به: مسند الشافعی، ص ۴۳؛ مسند أحمد، ج ۱، ص ۱۷۲ و ۳۹۰، ج ۴، ص ۳۱۷، ج ۵، ص ۱۰۲؛ سنن الدارمی، ج ۱، ص ۳۱۰؛ صحیح مسلم، ج ۲، ص ۹۱؛ سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۲۹۶؛ سنن أبي داود، ج ۱، ص ۲۲۵؛ سنن الترمذی، ج ۱، ص ۱۸۱؛ سنن النسائی، ج ۳، ص ۶۱ تا ۶۴؛ سنن الدارقطني، ج ۱، ص ۳۴۹؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج ۲، ص ۱۷۷.
۲. بنگرید به: مسائل علي بن جعفر، ص ۲۵۴ و ۳۰۹؛ قرب الإسناد للحميري، ص ۲۰۹؛ الكافي للكليني، ج ۳، ص ۳۳۸؛ الإستبصار للطوسي، ج ۱، ص ۳۴۶.
۳. به عنوان نمونه، بنگرید به: الانتصار للشريف المرتضى، ص ۱۵۴؛ جواهر الفقه لابن البراج، ص ۲۵۶؛ السرائر لابن إدريس، ج ۱، ص ۲۳۱؛ المعتمد للمحقق الحلي، ج ۲، ص ۲۳۷؛ نهاية الإحكام في معرفة الأحكام لابن المطهر الحلي، ج ۱، ص ۵۰۴.

در طرف چپ او هستند سلام کند، مگر اینکه در طرف چپ او نمازگزاری نباشد که در این صورت، یک بار به نمازگزارانی که در طرف راست او هستند سلام کند و اگر منفرد باشد، مخیر است که یک بار روی به قبله سلام کند یا به طرف راست؛ چنانکه یکی از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

«سَمِعْتُ الْمَنْصُورَ يُعَلِّمُ التَّسْلِيمَ فَيَقُولُ: إِذَا كُنْتُ فِي جَمَاعَةٍ فَسَلِّمْ تَسْلِيمَتَيْنِ عَنْ يَمِينِكَ وَعَنْ شِمَالِكَ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ عَلَى شِمَالِكَ أَحَدٌ، وَإِذَا كُنْتُ وَحْدَكَ فَسَلِّمْ تَسْلِيمَةً وَاحِدَةً وَأَنْتَ مُسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةِ»^۱؛ «شنیدم منصور سلام را تعلیم می‌دهد، پس می‌فرماید: هرگاه در جماعتی بودی، پس دو سلام به طرف راست و به طرف چپ خود کن، مگر اینکه در طرف چپ کسی نباشد و هرگاه تنها بودی یک سلام کن در حالی که روی به قبله داری».

و یکی از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

«سَمِعْتُ الْمَنْصُورَ يَقُولُ: إِذَا كُنْتَ إِمَامًا أَوْ مَأْمُومًا فَسَلِّمْ عَلَى مَنْ فِي جَانِبَيْكَ مِنَ الْمُصَلِّينَ، وَإِذَا كُنْتَ مُنْفَرِدًا فَسَلِّمْ وَاحِدَةً عَنْ يَمِينِكَ فَإِنَّهُ مِنَ السُّنَّةِ»^۲؛ «شنیدم منصور می‌فرماید: هرگاه امام یا مأموم بودی، بر نمازگزارانی که در دو طرفت هستند سلام کن و هرگاه تنها بودی، یک سلام به طرف راست کن؛ چراکه آن از سنت است».

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشمی خراسانی
مجلس شورای اسلامی

۱. گفتار ۱۷۷، فقره ۱
۲. گفتار ۱۷۷، فقره ۲